

Inventarier i Östra Sallerups kyrka.

1692 års inventarium enligt Ö.S. L1A:1.

1 kalk och disk av förgyllt silver.		1/
1 liten d:o som används vid sockenbud.		1/
1 svart taft täcke med gullspets kring som brukas över kalk och disk när det står på altaret.		
1 gammal mässhake av svart sammet med smala gullspetsar besatt.		
1 gammal mässkjorta av groft landgens lärft.		
1 gammalt rött altarkläde.		
2 stora metall ljusstakar.	finns kvar	
1 liten d:o med två pipor.		
1 mässings bäcken som brukas vid dopet.	finns kvar	
1 liten malmgryta till att hämta vatten uti.	finns kvar	2/
1 litet eldkar av metall.	finns kvar	3/
1 tennflaska om 2 potter.		
1 glasflaska lika stor.		
1 svensk bibel Carl XI.		
1 svensk altarbok.		
10 alnar svart kläde till altare och predikstol.		
1 alldeles förnött altarduk av landgens lärft.		
1 svensk kyrkoordning.		
1 järnbunden ekestock med en hänglås, uti vilken lägges vad penningar som till kyrkan gives.	kvar 1853	4/
1 pliktball.	kvar 1853	5/
1 pliktstock.	struken 1843-53	5/
2 st allmosetavlor.	en kvar 1853	6/
2:ne klockor.	finns kvar	7/
1 likbår.		
1 gammal yxa.	kvar1767, nu "oduglig"	

Till en klockarstol är uppköpt eke timmer för 4 dal som ännu inte är förbrukat.

1/ Vid prästgårdsbranden 1792 förstördes kyrksilvret, en communicationsbok (ev. vid brand i klockargården 1784), en copiebok och ett antal andra böcker enl. överstrykningar i 1783 års inventarielista. Kyrkoboken över födde, vigde, döde (C1:1, 1690-1762) fanns kvar. En ny silverkalk med paten vägande 39 1/4 lod (522 gram) inköpes 1794 för 32:34 dal smt. Nytt sockenbudtyg av silver anskaffades först 1861. Var under mellantiden av tenn. Efter branden 1792 byggdes prästgården upp på väsentligen samma grund och enligt delvis samma plan som den nerbrunna gården. I den kvadratiska utbyggnaden söderut, över källaren, hade prostens studerkammare.

2/ Vatten för prästen att tvaga sina händer i. Kallas också akvamanil.

3/ Rökelsekaret (eldkar) användes på medeltiden. Rökelsedoften kunde säkert behövas på den tiden, då det var vanligt med begravning under kyrkogolvet.

4/ Fattigstock skulle under 1600-talet finnas i alla svenska kyrkor.

5/ Pliktballen stod i kyrkorummet, pliktstocken stod utanför kyrkan eller i vapenhuset.

Till att plikta på pallen dömdes av världslig domstol vid hor eller lönskaläger.
Till stockstraff dömdes av kyrkorådet vid brott mot ordningsregler i och utanför kyrkan.
Uppenbar kyrkoplikt innebar att "brottslingen" i kyrkan inför förs. bekände sin synd.
Pliktpallen avskaffades 1741, stockstraffet avskaffades 1841 och kyrkoplikten avskaffades helt, först 1855.

6/ Kollekttavlan (allmosetavla), en låda med handtag och lock med bild på insidan (tavla?), var kollektståvens föregångare.

7/ Stora klockan omgjuten av kopparslagarna Ekman och Dahlberg i Hörby 1852.
Vägde enligt intyg 59 Lispund och 15 skålpund (508 kg).
Lilla klockan finns kvar.

Textilier och böcker utsattes för slitage och fukt, resp blev inaktuella, och ersattes efterhand.

1929 uppgjordes en "Förteckning över lösa föremål av historiskt eller konstnärligt värde, som böra vara uppförda i kyrkans inventarieförteckning" enligt följande:

Dopfund av sandsten; skålen är ornerad med palmettfris och har uttömningshål. H. 76 cm. Tynell: Skånes medeltida dopfundar, sid 26. F.d. koret.

Dopfat av mässing, runt med rakt brätte, ornerat. Diam. 52 cm. 1600-tal. Funten

Kalk av silver, fot och skaft ornerade med snodda repstavar. Stämplor: Tre kronor - Ystads vapen - KULLBERG - M2 (1794). Patén av silver, stämplor som kalken. Sakristian

Oblatask av silver, oval. Stämplor: Tre kronor - Lunds stämpel - JP HASSELGREN & SN - L6 (1889). L. 15,8 cm. Sakristian

Vinkanna av malm, Sfärisk med vid konisk hals med pip och handtag; tre raka fötter med djurtassar. H. 18,7 cm. (är avsedd för vatten, ej vin) Sakristian

Sockenbudstyg av silver.

Kalk av silver. Stämplor: Tre kronor - LD (Lars Johan Dahlberg) - Lunds stämpel - G5 (1861) H. 11,8 cm.

Patén av silver, stämplad som kalken. Diam. 7,5 cm. Prästgården

Rökelsekar av malm, sfäriskt på rund fot och med tornliknande överdel, krönt av tupp; 2 bärtelar bevarade, ursprungligen 3. H. 18,5 cm. Medeltida Sakristian

Mässhake av röd sammet med kantband och broderier i guld; på ryggstycket kors, på bröststycket guds öga. H. 108 cm. 1800-tal. Sakristian

Ljuskrone av mässing, profilerad mittstam med stor kula nertill; 16 ljuspipor i 2 kretsar. H 85 cm. Modern. Skeppet

Lampetter, par, av försilvrad metall, oval väggplåt med 2 ljuspipor. H. 27 cm. Moderna. Orgeln

Ljustakar, par, av malm med rund, hög, profilerad fot, runt skaft med 4 vulster och hög profilerad droppskål, en ljuspik. H. 43 cm. 1600-tal Altaret

- Ljusstakar, par, av vit metall med 5 ljuspipor. Inskrift med årtalet 1914. H. 51 cm. Altaret
- Ljusstakar, par, av mässing med en ljuspipa. H. 21,5 cm. Moderna. Orgeln
- Värja med parerplåt, parerstång, smal bygel och knapp av förgylld mässing; kaveln av trä, lindad med spunnen silvertråd. L. 100 cm. 1700-tal. Skeppet
- Värja med parerplåt, bygel och knapp av mässing; kaveln lindad med silvertråd. På knappen och parerplåten Fredrik I:s namnchiffer. L. 94 cm. Skeppet
- Värja, eneggad, med parerplåt, bygel och knapp av järn. L. 73 cm. 1700-tal. Skeppet
- Vigselpall av furu med skinnklädd översida och med handtag av skinn, sidostyckena profilerade. L. 92 cm. 1800-talets början. Prästgården
- Klocka av malm. Inskrift i versaler på latin. Stöbt af Eggert Eilersön Borger i Malmö. Diam. 83 cm. Tornet
- Klocka av malm, enligt inskrift gjuten 1852 i Hörby hos J Ekman och Dahlberg av L. Brausevetter. Diam. 100 cm. Tornet

Utställning av äldre kyrklig konst från Skåne.

År 1914 anordnades i Malmö realskolas gymnastiksal, samtidigt med den Baltiska utställningen, en utställning av gammal kyrklig konst från Skåne.

Framförhållningen var minst sagt knapp, 10 månader från beslut till öppningsdag.

Då skulle man inventera ca 400 skånska kyrkor, hämta in föremålen, fotografera och katalogisera dessa och bygga upp utställningen.

Katalogen, som framställdes inom 14 dagar, omfattar 611 nummer från 195 skånska kyrkor.

Här fanns allt från delar av uret i Lunds domkyrka och predikstolen i N. Rörum till kollektståvar och kyrksilver.

En helt otrolig utställning som tyvärr fick väldigt få besökare.

6 år senare utkom en minneskrift bekostad av överskottet från Baltiska utställningens lotteri.

Historiska museet i Lund var drivande i projektet och en del av föremålen deponerades där.

Från Ö. Sallerups kyrka hade hämtats följande föremål (texten ur utställningskatalogen):

270 **Rökelsekar** af malm, romansk typ. På locket en fyrkantig uppbyggnad med knoppar i krönen och krönt af en tupp. Två af kedjornas stänger bevarade. Rundad fot. H. 18 cm.

291 **Akvamanile** af malm i form af en kanna med handtag, pip och tre ben, sannolikt från medeltiden.

504 **Värja** för civilt bruk från 1700-talets början. Ensidig parerplåt. L. 73 cm.

513 **Officersvärja** från Fredrik I:s tid. Klingan sirad med konungens namnchiffer under kungl. krona. Kafeln virad med silfvertråd. L. 100 cm.

514 **Officersvärja** från Fredrik I:s tid. På knappen och parerplåten konungens namnchiffer. Klingan or- (sista raden har fallit bort vid sättningen)

Källor:

Östra Sallerups kyrkoarkiv L1A:1, L1A:2, K1:2.

I stocken, studier i stockstraffets historia, Arthur Thomson, Lund 1972.

Släkten Palme intill år 1815, Olof och Gunnar Palme, Uppsala och Sthlm 1917.

Den kyrkliga seden, Nils-Arvid Bringèus, Kristianstad 2005.

Äldre Kyrklig Konst från Skåne. Katalog, Malmö 1914.

Äldre Kyrklig Konst i Skåne. Studier utgivna med anledning av Kyrkl. utst. i Malmö 1914.

2008-01-12 Bertil Olofsson